

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Інститут менеджменту

Матеріали

Всеукраїнської науково-методичної конференції

**УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ
МЕНЕДЖЕРІВ-ЕКОНОМІСТІВ ГАЛУЗЕВОГО СПРЯМУВАННЯ**

12-13 квітня 2005 року

УДК 658.5

ББК У050

М 34

Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції
„Управління якістю підготовки менеджерів-економістів галузевого
спрямування – Вінниця: ВНТУ, 2005. – 112 с.

Збірник статей за результатами Всеукраїнської науково-методичної конференції, що відбулась 12-13 квітня 2005 року в Інституті менеджменту ВНТУ. Розглядаються актуальні питання удосконалення процесу підготовки менеджерів-економістів для різних галузей економіки, в т.ч. в контексті Болонського процесу.

© Укладання, ВНТУ, 2005 р.

ЗМІСТ

1. К.е.н., доцент Небава М.І. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТОВНОСТІ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ.....	6
2. К.т.н., доцент Азарова А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ.....	14
3. К.е.н., доцент Небава М.І., к.т.н., доцент Несен Л.М. ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ В АСПЕКТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	18
4. Д.е.н., професор Мороз О.В., ст.викладач Дворніков М.Є. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	23
5. К.е.н., доцент Гарбар В.А., к.е.н., доцент Гарбар Ж.В. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В МІЖНАРОДНІЙ ПРОГРАМІ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА „УКРАЇНСЬКА ІНІЦІАТИВА”.....	28
6. Д.е.н., професор Петренко М.І. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ-ЕКОНОМІСТІВ В МІЖРЕГІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ.....	31
7. К.т.н., доцент Храбан А.А., Іщук І.М. ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ВИРОБНИЦТВА.....	35
8. Д.т.н., професор Лисогор В.М. ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ МОРАЛЬНОГО СТАНУ ФАХІВЦЯ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНИХ СИСТЕМАХ.....	39
9. Заст.директора по кадрах ВАТ “Маяк” П.П.Пахолук МЕТОДИЧНА ОЦІНКА ПОЕТАПНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ПРИЛАДОБУВНИЦЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА В КОНКУРЕНТНИХ УМОВАХ.....	43

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

*К.т.н., доцент Азарова А.О,
Інститут менеджменту
Вінницького національного технічного університету*

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності, вищої школи зокрема. Україна чітко визначила орієнтир на входження до освітнього простору Європи, вона здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, дедалі наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу [1, с.74].

Подальше поглиблення фундаменталізації освіти – це напрямок, без якого неможливо забезпечити досягнення світового рівня підготовки менеджерів за сучасних умов. Тільки на цьому шляху вища школа України зможе успішно вирішити триєдину задачу, що стоїть перед нею:

- зберегти і примножити національні традиції в освіті;
- врахувати закони ринкової економіки і задовольнити вимоги, висунуті до сучасного менеджера існуючим ринком праці;
- врахувати сучасні тенденції в міжнародній освіті.

Проблема працевлаштування менеджерів у зв'язку з перенасиченням їх випуску є досить актуальною за сучасних умов господарювання. Нажаль, існуюча методика підготовки менеджерів в Україні, що враховує як традиційний блок навчальних дисциплін, так і практичну реалізацію їх знань та здобуття навичок на підприємствах, не дозволяє ефективно забезпечити попит на робочі місця. При цьому слід зауважити, що при трирічній бакалаврській навчальній програмі, яка пропонується, забезпечити одночасно високий рівень загальноосвітньої фундаментальної та профільної освіти і достатньої для присвоєння кваліфікації компетентності ще складніше.

Отже, застосування чотирирічної програми навчання у бакалавраті і подальшого річного курсу магістерської менеджерської підготовки є більш виправданим і доцільним. На користь такого висновку свідчить і система освіти за кордоном, зокрема, чотирирічні програми бакалаврату досить вдало застосовуються не лише в Україні (наприклад, у Вінницькому національному технічному університеті), але й в Росії, Великобританії тощо.

При цьому слід зазначити, що уніфікований підхід до підготовки менеджерів у різних країнах світу, уможливить обґрунтування видачі їм дипломів міжнародного зразку, що спрощує систему їх подальшого працевлаштування як на національному, так і на міжнародному ринках.

Метою даної публікації є визначення основних напрямів підготовки менеджерів в Україні в контексті Болонського процесу.

Запровадження передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів – Європейської кредитно-трансфертної системи (ECTS) є

першими кроками на шляху інтеграції України до європейського освітнього простору.

ECTS є багатоцільовим інструментом навчання, засобом реформування навчальних програм, а також засобом передачі кредитів вищим навчальним закладам інших країн.

ECTS базується на трьох ключових елементах: інформація (стосовно навчальних програм і здобутків студентів), взаємна угода (між закладами-партнерами і студентом) і використання кредитів ECTS (щоб визначити навчальне навантаження для студентів).

У Вінницькому національному технічному університеті вже тривалий час функціонує кредитно-модульна система, що на мій погляд, дозволяє вирішити цілу низку проблем, притаманних сучасній системі вищої освіти в Україні, зокрема:

- систематичність роботи студентів протягом навчальних семестрів;
- стимулювання студентів до постійної активної участі у набутті знань шляхом змагальності в навчальних та наукових досягненнях;
- об'єктивність оцінювання знань студентів;
- спрощена та обгрунтована система отримання підсумкового результату роботи студентів протягом навчального періоду;
- вибір магістрами пріоритетної множини навчальних дисциплін (за допомогою наукового керівника);
- гнучкість в системі підготовки менеджерів з урахуванням адаптації до швидко змінюваних вимог світового ринку праці.

Існуюча в Україні система освітньої підготовки потребує значних витрат часу на проведення екзаменаційної сесії. Проте, її скасування (за регламентом КМС) вважаю не завжди доцільним, оскільки, як свідчить досвід, сесія є необхідним заходом, що дозволяє студентам систематизувати та поновити знання, особливо за умов вільного відвідування занять та виключення "штурміщини" при підготовці до здачі іспитів або заліків.

Для підвищення ефективності підготовки менеджерів доцільно застосовувати цілу низку таких додаткових заходів, як:

- щорічне тестування знань студентів (тривалістю до 5 хвилин);
- практикування самостійного опрацювання та виступів майбутніх менеджерів з окремими темами з дисциплін, що вивчаються, на лекційних та практичних заняттях. Це спонукає їх до більш глибокого і змістовного засвоєння навчального матеріалу, додає впевненості у власних силах та спонукає до подальшого вивчення дисципліни, а також дозволяє зрозуміти, наскільки нелегкою є праця викладача, що підносить взаємовідносини між ним і студентом на рівень партнерських, а не примусово-зобов'язальних;
- протягом лекційних занять проводити експрес-опитування (тривалістю до 5 хвилин) з найбільш важливих питань з відповідним преміюванням балами;
- організація зустрічей з працівниками промислових і владних структур з метою аналізу поточних проблем міста та області й опрацювання шляхів їх

спільного (з науковим студентсько-викладацьким потенціалом ВНЗ та підприємцями і представниками владних структур) вирішення.

Усі ці заходи заохочують студентів до систематичного засвоєння навчальних дисциплін.

Отже, одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Тому входження України до єдиного Європейського та Світового освітнього простору неможливе без запровадження такого багатопільового механізму, як Європейська кредитна трансфертна система. Така система запроваджується на інституціональному, регіональному, національному та європейському рівнях і є однією з ключових вимог Болонської декларації 1999 року.

Проте, надзвичайно необхідним є розширення впровадження елементів ECTS за рахунок введення адаптованої кредитно-модульної системи формування навчальних програм; посилення ролі самостійної роботи студентів та зміни педагогічних методик, впровадження активних методів та сучасних інформаційних технологій навчання.

Багаторівнева система освіти, яка являє собою сучасний підхід до навчання, потребує фундаменталізації навчального процесу [1, с.75].

Протягом останніх років суттєво зріс обсяг та складність інформації, яку використовують менеджери в своїй практичній діяльності. Тому вкрай необхідним є створення відкритої системи вищої освіти в інформаційно-телекомунікаційному просторі з рівним доступом кожного з учасників до ресурсів знань на базі сучасних комп'ютерних технологій і технічних засобів.

Можливість працювати з використанням комп'ютерних мереж дозволить студенту перейти на якісно новий щабель знань і значно підвищити рівень менеджерів – випускників ВНЗ.

Для впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу слід дотримуватися нижчевикладених принципів:

- порівняльної трудомісткості кредитів, що полягає в досягненні кожним студентом встановлених ECTS норм, які забезпечують академічну мобільність студентів, державне і міжнародне визнання результатів освіти на конкретних етапах виконання студентом індивідуального навчального плану;
- кредитності — полягає в декомпозиції змісту освіти і навчання на відносно єдині та самостійні за навчальним навантаженням студентів частки;
- модульності — визначає підхід до організації оволодіння студентом змістовими модулями і проявляється через специфічну для модульного навчання організацію методів і прийомів навчально-виховних заходів, основним змістом яких є активна самостійно-творча пізнавальна діяльність студента;
- методичного консультування – полягає в науковому та інформаційно-методичному забезпеченні діяльності учасників освітнього процесу;

– організаційної динамічності — полягає в забезпеченні можливостей зміни змісту навчання з урахуванням динаміки соціального замовлення і потреб ринку праці;

– науковості та прогностичності – полягає у встановленні стійких зв'язків змісту освіти з науковими дослідженнями;

– технологічності та інноваційності — полягає у використанні ефективних інформаційних технологій, що сприяє якісній підготовці фахівців з вищою освітою та входженню в єдиний інформаційний та освітній простір;

– усвідомленої перспективи та діагностичності — полягає в забезпеченні умов для глибокого розуміння студентом освіти та професійної підготовки, а також можливості їхнього успішного досягнення, а також забезпеченні об'єктивної оцінки рівня отриманих знань та ефективності реалізованих в системі цілей освіти й професійної підготовки.

ВИСНОВКИ

Для планомірного входу до системи європейської освіти необхідно здійснити переорієнтацію основ системи професійної підготовки менеджерів як за цільовими установками, змістом, так і за методичним її забезпеченням. Можна виділили три базові принципи, за якими доцільно здійснювати таку переорієнтацію:

1. Принцип інтеграції всіх елементів професійної підготовки спеціаліста (навчання, виховна діяльність, педагогічна практика, самостійна робота, наукова робота) і підпорядкування їх основним стратегічним цілям формування особистості спеціаліста, його стилю та методиці професійної діяльності [2, с.294].

2. Принцип поетапної реалізації професійної підготовки спеціаліста через виділення системоутворюючих блоків професійних знань, вмінь, особистісних якостей і структурування їх на основі логіки формування професійної діяльності.

3. Принцип забезпечення суб'єктності позиції студента в структурі його професійного становлення на основі:

а) максимального усвідомлення студентом сутності його професійної підготовки: змісту, логіки, реального бачення кінцевих результатів підготовки, що в повній мірі визначають рівень компетентності в майбутній професії;

б) активізації процесів професійного та особистісного самопізнання, самовизначення, саморозвитку, формування самостійної пізнавальної діяльності.

1. Лігум Ю. С. Підвищення ролі інформаційної та економічної складової підготовки фахівців технічних ВНЗ в контексті Болонського процесу // Актуальні проблеми економіки. – 2004. - №9 (39). – С. 74 – 79.
2. Франчук Т. Й. інтеграційні процеси як стратегічний напрямок сутнісної переорієнтації системи професійної підготовки у вузі // Шляхи та проблеми входження освіти України у світовий освітянський простір. Збірник доповідей міжнародної науково – методичної конференції. Вінниця: «УНІВЕРСУМ – Вінниця». – 1999. – С. 294 – 298.
3. Азарова А. О. Особливості вивчення теми «Прийняття рішення в бізнесі» при викладанні управлінського циклу дисциплін / А. О. Азарова // Матеріали доповіді на науково-практичній конференції “Гуманістична місія освіти”. – Вінниця, 2000. – С.141–144.